

цілотної гами може забезпечити виконання складних інтонаційних завдань, особливо в умовах функціонування сучасних хроматичних мовних засобів музики. Велика кількість індивідуальних композиторських шкіл, різних стильових напрямків, оновлення засобів музичної виразності змушують сьогодні по-новому поглянути на проблему виховання слуху і навичок інтонування майбутніх музикантів – професіоналів.

Ключові слова: інтонаційні навички, сольфеджіо, інтервал, цілотнона гамма, діатоніка, хроматика.

Mikhaylova A. O. Certain aspects of the intonation work in the course of solfeggio

The article describes the new trends and methods of formation of intonation skills During the course solfege future professional musicians. Particular emphasis is placed on intonation work with intervals in the context of overcoming the sense of modal gravity. Intonation and auditory work on the basis on two series of gamma without semitones can ensure the implementation of difficult tasks especially in the conditions of modern chromatic language means of music. This approach is relevant because future musicians come into contact with the music of his time. Modern musicians are not afraid of unaccustomed sound and very dissonant harmony. In contemporary musical practice, there are modal structure that could help future musicians go beyond the usual modal representations. They can develop sustainable skills intonation and auditory perception in the diatonic system and especially in the chromatic system. Today there are many individual schools of composition, different styles, new means of musical expression. This diversity will have a new look at the problem of hearing education and skills intonation future musicians - professionals.

Keywords: intonational skills, solfege, interval, gamma without semitones, diatonic, chromatic.

Стаття надійшла до редакції 20.04.2016 р.

Прийнято до друку 30.05.2016 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Сташевська І. О.

УДК 378.011.3-051:78

Ван Тянь Ці

ПОЕТАПНА МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ДО ФОРМУВАННЯ ОСНОВ СПІВАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Поняття „основи співацької культури учнів початкової школи” ми визначаємо як здатність молодших школярів до втілення художньо-образного змісту вокально-пісенного твору шляхом використання

сукупності елементарних знань з вокально-пісенного мистецтва та виконавських навичок. Вироблення основ співацької культури (ОСК) слугує підґрунтям майбутнього професіоналізму та особистісного розвитку дітей.

Успіх загальноосвітніх реформ в Україні багато в чому пов'язаний з підвищенням професіоналізму вчителя – головною діючою особою будь-яких перетворень у навчально-виховній системі. Отже, перед сучасною школою постає завдання оптимізації професійної підготовки майбутніх учителів музики до формування основ співацької культури молодших школярів. Задля вирішення означеного завдання було розроблено та впроваджено методику формування даного феномену.

Різні аспекти методичного забезпечення процесу підготовленості майбутнього вчителя музики до формування основ співацької культури молодших школярів досліджено в працях В. Антонюк, Е. Абдулліна, Л. Василенко, Н. Гребенюк, О. Лобової, О. Ростовського, В. Усачової, Н. Миропольської, О.Олексюк, Г. Падалки, О. Рудницької, Ма Цюй Сяо Су, Фан Динь Тан, Цзінь Нань та ін.

Аналіз наукових першоджерел з проблеми дослідження та результати констатувального дослідження дали змогу розробити зміст і методику дослідно-експериментальної роботи підготовки китайських студентів до формування основ співацької культури учнів початкових шкіл з можливістю трансформації цих знань в освітню систему КНР.

Метою даної статті стало дослідження змісту та послідовності етапів підготовленості майбутнього вчителя музики до формування основ співацької культури молодших школярів.

Оскільки, за нашим визначенням, підготовленість майбутнього вчителя музики до формування основ співацької культури молодших школярів – це усвідомлений активно-діяльнісний стан, що включає в себе особистісні (мотиви і інтереси) і професійні (знання і вміння) якості індивіда, які забезпечують здатність до створення умов для спільної музичної діяльності молодших школярів, спрямованої на формування основ співацької культури, вважаємо, що підготовленість майбутніх учителів музики може відбуватися внаслідок упровадження методики в процесі методично-спрямованої практичної фахової підготовки студентів у вищих музично-педагогічних закладах освіти.

Впровадження експериментальної методики підготовки майбутнього вчителя музики до формування основ співацької культури молодших школярів здійснювалося на базі Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова з китайськими студентами протягом 2014–2015 навчального року. Були визначені основні напрямки і положення методики формування дослідження, як-от:

- якість накопичення знань, умінь, навичок у сфері формування основ співацької культури дітей, а також професійно-особистісних

якостей майбутнього вчителя музики, залежить від рівня мотивації і пізнавального інтересу; пізнавальний інтерес розглядається як сплав пізнавальних, емоційних, психічних та інших особистісних складових, є провідною рушійною силою пізнавальних, поведінкових та інших дій індивіда;

- мотивація й інтерес до національного вокально-хорового мистецтва та підготовка, що з ним пов'язана, ґрунтується на етнопедагогічних методологічних засадах, а також на сукупності взаємозалежних різногалузевих положень (філософії освіти, психології і педагогіки мистецької творчості, значенні вокально-хорового мистецтва у розвитку особистості тощо);

- співацька культура є синтезом різногалузевих знань, навичок, умінь, що забезпечує багаторівневий професійний статус майбутнього вчителя музики;

- вокально-хорова підготовка є невід'ємною складовою комплексної підготовки майбутнього учителя музики, яка опановується завдяки цілеспрямовано організованій системі академічного музично-педагогічного і етнопедагогічного навчання у вищих навчальних закладах;

- ефективність формування співацької культури залежить від опанування всіх його компонентів.

Методика формувального експерименту дослідження здійснювалася в чотири етапи відповідно до логіки розвитку (формування) компонентів підготовленості майбутніх учителів музики до формування ОСК молодших школярів і пов'язаної з ним підготовки китайських студентів у вищих музично-педагогічних закладах України: перший етап – мотиваційно-спонукальний; другий етап – когнітивно-змістовний, третій етап – аналітико-технологічний, четвертий – творчо-рефлексивний.

Мотиваційно-спонукальний етап забезпечував формування мотиваційного компоненту і стимуляцію уподобань до національних китайських пісенних традицій через знаходження спорідненості в мистецьких паралелях в українському і китайському пісенному фольклорі і національних традиціях його виконання.

На *когнітивно-змістовному* – забезпечувався пізнавальний інтерес в напрямку накопичення китайськими студентами теоретичної вокально-хорової бази знань (вокально-хорового тезаурусу), здійснювалось опанування практичних вокально-хорових виконавських навичок.

Аналітико-технологічний етап був спрямований на удосконалення методів, знань, навичок, умінь з метою кращого розуміння, адекватного, сприймання і засвоєння художньо-виражальних засобів музичних творів; ознайомлення з музичними мультимедійними іграми та фрагментами музичних програм інтерактивної спрямованості; формування психологічної установки на удосконалення професійних знань.

Четвертий – *творчо-рефлексивний* – спрямований на розвиток у

студентів навичок творчої трансформації отриманих знань, навичок, умінь і здібностей та художньо-образне їх використання в шкільній виконавській практиці. На основі методичних засад української пісенної творчості і практичної готовності до вокально-виконавської діяльності забезпечувалась самореалізація творчих планів (мотивації та інтересу до національного вокально-хорового мистецтва), розвивались художньо-образні навички, уміння творчо переносити набутий в Україні досвід в освітні умови Китаю.

Перший етап проводився в межах дисципліни „Методика музичного виховання”. Мета цього етапу – зорієнтувати студентів – майбутніх учителів музики на професійно-педагогічну діяльність по формуванню ОСК молодших школярів, здійснити спрямований вплив на формування їх мотиваційно-потребової установки. Завдання даного етапу роботи: стимулювати стійкий інтерес та позитивне ставлення майбутніх учителів музики до організації процесу формування ОСК молодших школярів; зумовити потребу студентів до самовираження в процесі організації ОСК учнів початкової школи; розвинути вольові якості студентів щодо подолання труднощів і перешкод у процесі організації даної діяльності. Використовувались наступні методи: бесіди, дискусії, спостереження, проблемні ситуації, рольові ігри. Реалізація інструментарію цих методів доцільна в площині педагогічної умови – створення мотиваційно-стимулюючого середовища задля усвідомлення професійної значущості щодо підготовленості майбутнього вчителя музики до формування ОСК молодших школярів. На цьому етапі відбувалося вивчення сутності феномену співацької культури молодшого школяра, усвідомлення студентами в цьому напрямку характерних ознак розвитку китайської та української національної музики. З метою вивчення кращих співацьких традицій українського та китайського народів та у пошуках їх спорідненості студенти залучались до вивчення провідного досвіду вчителів музики, керівників мистецьких колективів, вокально-виконавського досвіду видатних співаків України та Китаю, що спрямовувало мотивацію студентів до вокального навчання.

На другому – когнітивно-змістовному етапі – здійснювалась накопичувальна база програмового вокально-хорового репертуару на заняттях з диригування, хорового класу, знаннями з фахових та загальнопедагогічних дисциплін. Завдання цього етапу полягали: у розширенні обсягу знань студентів у галузі педагогіки та вікової психології; активізуванні рефлексивної діяльності майбутніх учителів музики, спрямованій на набуття студентами обсягу фахових знань; знань з ОСК школярів молодшого шкільного віку та їх трансформування в практичну педагогічну діяльність. Методами роботи на цьому етапі були бесіди, творчі завдання, створення проблемних ситуацій. Реалізація інструментарію цих методів полягала в площині впровадження варіативних форм організації навчальної діяльності студентів. Набуття студентами обсягу знань відбувалось на заняттях хорового класу,

постановки голосу, індивідуальних заняттях з диригування, хорового практикуму за такими напрямками: ознайомлення з інтерпретаційною та імпровізаційною діяльністю в контексті диригентсько-хорової підготовки, вокальною та мануальною імпровізацією. За допомогою методу творчих завдань, студентам було запропоновано створити поетапний стратегічний план організації хорового колективу: Отже, в результаті проведення другого етапу було сформовано інформаційну базу професійної самореалізації майбутніх учителів музики щодо організації означеної діяльності, а це, у свою чергу, підвищило мотиваційну зацікавленість учасників експерименту у подальшій роботі.

Третій етап формувального експерименту – аналітико-технологічний – передбачав розвиток умінь адекватно оцінювати свій власний співацько-виконавський досвід, визначати проблеми власного виконання музики та шляхи їх розв'язання, розвиток здатності до яскраво-образного відтворення художнього змісту вокально-пісенних творів та вміння донести створений образ до учнівської аудиторії. Метою даного етапу було удосконалення якості виконавського та комунікативного висловлювання майбутніх учителів музики в процесі формування ОСК школярів. Використовувались наступні методи: вправи (багаторазового повторення та мануального показу музичного твору), гри-імітації, самоспостереження, інтерактивні.

На заняттях з диригування студенти відпрацьовували окремі виконавські навички, які вимагали ансамблевої узгодженості в ритмічній, штриховій і динамічній грі. За допомогою метода мануального показу студенти встановлювали темп, подавали сигнали та окремі вступи, вказували на фразування і динамічні нюанси, досягали ансамблевої узгодженості. Цей метод допомагав контролювати загально-ансамблевий баланс звучання голосів та позитивно впливати на колектив, розкриваючи творчу індивідуальність кожного виконавця. На заняттях з хорового диригування та постановки голосу студенти закріплювали свої уміння й навички налаштовувати вокальний колектив у тональності, наспівуючи вступ кожної хорової партії. Під час педагогічної практики використовувалась гра-імітація, яка сприяла встановленню студентами творчої взаємодії з колективом, подоланню складних творчих бар'єрів та адекватного донесення до учасників необхідної інформації, можливості знаходити оптимальні шляхи для встановлення педагогічних контактів.

Метою четвертого, творчо-рефлексивного етапу було вміння створювати та детально розробляти варіанти інтерпретаційно-виконавського рішення запропонованого музичного твору, а також самостійно знаходити необхідні засоби та прийоми їх втілення в роботі з колективом учнів. Завдання цього етапу, що проходив під час педагогічної практики, виявилися наступними: активізувати творчі прояви студентів шляхом створення оригінальної виконавської та вербальної інтерпретації; удосконалити здатність до імпровізації; формувати оптимальний індивідуальний стиль керівництва ОСК

школярів. Основними методами роботи на цьому етапі були індивідуальні творчі завдання, музичні проекти, рольова гра. Наприклад, у якості творчого завдання студентам було запропоновано здійснити проєкцію готових мелодійних зворотів на ритмічні моделі, інтерпретуючи мелодійний зворот по-новому: змінюючи динаміку, темп, регістр. Сутність методу музичного проєкту, що пропонувався студентам – у створенні творчого продукту – виконавської інтерпретації авторського або самостійно обраного вокально-пісенного твору з втіленням його у творчих групах молодших школярів. Використовувалася рольова гра: „Я – співак-ансамбліст”, „Я – диригент”. Підсумок заключного етапу проводився у формі Круглого столу, де теми дискусій доповнювалися проблемними запитаннями, наприклад: „На чому ґрунтується авторитет учителя музики, керівника хорового колективу?”, „Чи можливо досягнути авторитету шляхом радикальних методів керування дитячим колективом ?” тощо.

Зважаючи на вищезазначене, отримані результати формувального експерименту засвідчили ефективність та дієвість застосованої методики підготовки майбутнього вчителя музики до формування основ співацької культури учнів початкової школи.

Література

1. Гавриленко Л. М. Методика формування основ вокальної культури молодших школярів у школах мистецтв: автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Л. М. Гавриленко. – К., 2010. – 20 с. **2. Лобова О. В.** Музична культура молодших школярів як феномен загальної музичної освіти / О. В. Лобова // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей – Вип.3(7). – Чернівці: Зелена Буковина, 2011. – С. 351-353. **3. Ма Цюй.** Підготовка майбутніх учителів музики до вокально-ансамблевої роботи зі школярами / Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка – № 7(218) – 2011. – С. 101-105. **4. Падалка Г. М.** Педагогіка мистецтва / Г. М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – С. 174 – 176. **5. Печерська Е. П.** Уроки музики в початкових класах : навч. посібник / Е. П. Печерська. – Київ: Либідь, 2010. – 272 с.

Ван Тянь Ці. Поетапна методика підготовки майбутнього учителя музики до формування основ співацької культури учнів початкової школи.

У статті висвітлено специфіку методики підготовки майбутнього вчителя музики до формування основ співацької культури учнів молодшого шкільного віку. Поняття "основи співацької культури учнів початкової школи" визначається як здатність молодших школярів до втілення художньо-образного змісту вокально-пісенного твору шляхом використання сукупності елементарних знань з вокально-пісенного мистецтва та виконавських навичок. Методика формувального експерименту дослідження здійснювалася в чотири етапи відповідно до

логіки розвитку (формування) компонентів підготовленості майбутніх вчителів музики до формування основ співацької культури молодших школярів і пов'язаної з ним підготовки китайських студентів у вищих музично-педагогічних закладах України: перший етап – мотиваційно-спонукальний; другий етап – когнітивно-змістовний, третій етап – аналітико-технологічний, четвертий – творчо-рефлексивний.

Ключові слова: основи співацької культури, учні початкової школи, підготовленість майбутнього вчителя музики, експериментальна методика; етапи формування: мотиваційно-спонукальний, когнітивно-змістовний, аналітико-технологічний, творчо-рефлексивний.

Ван Тянь Ци. Поетапная методика подготовки будущего учителя музыки к формированию основ певческой культуры учеников начальной школы

В статье освещена специфика методики подготовки будущего учителя музыки к формированию основ певческой культуры детей младшего школьного возраста. Понятие "основы певческой культуры учащихся начальной школы" определяется как способность младших школьников к воплощению художественно-образного содержания вокально-песенного произведения путем использования совокупности элементарных знаний вокально-песенного искусства и исполнительских навыков. Методика формирующего эксперимента исследования осуществлялась в четыре этапа в соответствии с логикой развития (формирования) компонентов подготовленности будущих учителей музыки к формированию основ певческой культуры младших школьников и связанной с ним подготовки китайских студентов в высших музыкально-педагогических заведениях Украины: первый этап – мотивационно-побудительный, второй этап – когнитивно-содержательный, третий этап – аналитико-технологический, четвертый – творческо-рефлексивный.

Ключевые слова: основы певческой культуры, ученики начальной школы, подготовленность будущего учителя музыки, экспериментальная методика; этапы формирования: мотивационно-побудительный, когнитивно-содержательный, аналитико-технологический, творческо-рефлексивный.

Wang Tian Qi. Phased method of preparation of the future teacher of music the singers to form the foundations of culture elementary school students.

The article highlights the specific methods of preparing future teachers of music to laying the foundations singers culture of junior pupils. The concept of "cultural foundations singers elementary school students" is defined as the ability of primary school children to translate artistic and imaginative content-song vocal work by using a set of basic knowledge of vocal and song art and performing skills. Methods of forming experiment study carried out in four

stages according to the logic of the components of preparedness of future teachers of music to laying the foundations of culture singers primary school children and related training Chinese students in higher educational institutions Music and Ukraine. First – *motyvatsiyno* incentive-motivational component provided the formation stimulation and preferences of Chinese national song traditions because of the relationship to artistic parallels in Ukrainian and Chinese folk songs and national traditions of its implementation. The second – cognitive ensured meaningful cognitive interest towards Chinese students theoretical accumulation of vocal and choral knowledge base, carried acquirement of practical performing vocal and choral skills. Third Stage – analytical Technologically, was aimed at improving methods, knowledge, skills, abilities to better understanding, adequate perception and assimilation of artistic and expressive means of music; familiarization with musical fragments and multimedia games music software interactive orientation; formation of psychological installation on improving professional knowledge. Fourth – creative and reflective - aims to develop students' skills in creative transformation of knowledge, skills, abilities and talents in artistic and imaginative use in the school performing practice.

Key words: cultural foundations singers, students of primary school preparedness future teacher of music, experimental technique. stages of formation: motivational incentive; cognitive-informative, analytical and technological, creative and reflective.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2016 р.

Прийнято до друку 30.05.2016 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Савченко Р. А.

УДК 378

Хуан Чан Хао

ФОРМУВАННЯ АРТИСТИЧНИХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ МУЗИКИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Одне з найважливіших завдань педагогічної науки на сучасному етапі – підготовка фахівця такого рівня, який був би конкурентноспроможним на світовому ринку освітніх послуг. Основна увага в цьому контексті приділяється розробці ефективних шляхів і засобів професійної підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Стрижнем професійної діяльності вчителя має бути не лише доброзичливе спілкування, любов до дітей, гармонія розуму й почуттів, а й педагогічна майстерність на рівні мистецтва, що